

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 25371/2024
23.04.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Ненад Буља, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3937/23 од 16.05.2024. године, у седници одржаној 23.04.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3937/23 од 16.05.2024. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1237/21 од 18.05.2023. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде штете по основу претрпљених душевних болова због неоснованог лишења слободе исплати износ од 10.500.000,00 динара са законском затезном каматом од 18.05.2023. године као дана пресуђења до исплате. Ставом другим изреке, ослобођен је тужилац од плаћања трошкова судских такси. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 30.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 3937/23 од 16.05.2024. године, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 1237/21 од 18.05.2023. године у ставовима првом и трећем изреке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23) и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности, нити су учињене неке друге битне повреде поступка.

Према утврђеном чињеничном стању, против тужиоца је био покренут кривични поступак оптужницом Окружног јавног тужиоца у Београду Кт 557/02 од 11.10.2005. године и коначним актом Вишег јавног тужиоца у Београду Кт 557/02 од 21.10.2019. године. Тужиоцу је било стављено на терет извршење кривичног дела преваре помагањем из члана 171. став 1. у вези става 1. КЗ РС у вези члана 24. ОКЗ. Поступак се водио пред Вишим судом у Београду у предмету К 135/17. Тужилац је био пријављен на адреси улица ... број .. са напоменом да се тужилац у то време налазио на издржавању казне у КПЗ Пожаревац почев од 03.09.2005. године. Тужилац се одазивао позиву за главни претрес али од 16.12.2005. до 13.09.2006. године није приступао на главне претресе јер се налазио на издржавању казне у КПЗ Пожаревац. Након издржавања казне у Пожаревцу тужилац није боравио на пријављеној адреси. Провером је утврђено да је адреса ... фиктивна адреса па је решењем Окружног суда у Београду К 2195/06 – Кв 576/07 од 09.03.2007. године због неодазивања позива тужиоцу одређен притвор на основу члана 142. став 2. тачка 1) ЗКП. Провером је утврђено да живи у Панчеву на непознатој адреси. Имајући у виду чињеницу да је тужилац био упознат са околностима да се против њега води кривични поступак али да није обавестио суд о промени адресе пребивалишта те је све време био недоступан државним органима то је наредбом К 2196/06 и Кв 576/07 издатом од Окружног суда у Београду дана 09.03.2007. године према тужиоцу као окривљеном издата потерница и одређен му је притвор. Након тога по расписаној потерници тужилац је ухапшен и лишен слободе од стране припадника ПС Димитровград дана 13.05.2009. године у 12,12 часова и спроведен је у Окружни затвор у Београду. Након тога тужиоцу је продужаван притвор решењем Окружног суда К 972/09 од 29.06.2009. године и решењем Апелационог суда Кж1 387/10 од 23.03.2010. године а оба пута по основу одредбе члана 142. став 2. тачка 1) Законика о кривичном поступку из разлога што није могло да се обезбеди његово присуство дуже време (две године) иако је знао да се против њега води поступак и имао је фиктивну пријаву адресе. Пресудом Окружног суда у Београду К 972/09 од 29.06.2009. године тужилац је оглашен кривим за извршење кривичног дела преваре и осуђен на казну затвора у трајању од две године у које се има урачунати време проведено у притвору почев од 13.05.2009. године. Решењем Апелационог суда у Београду Кж1 387/10 од 23.03.2010. године укинута је првостепена пресуда и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење. Након тога тужилац је одустао од оптужбе па је решењем Вишег суда у Београду К 3646/10 од 22.06.2020. године према тужиоцу правноснажно обустављен кривични поступак. Тужилац је био у притвору 875 дана тј. од 13.05.2009. до 04.10.2011. године. Због тога што му је донета пресуда којом је обустављен кривични поступак сматра да му припада право на накнаду штете због неоснованог одређивања притвора.

При овако утврђеном чињеничном стању, првостепени суд је оценио да је тужбени захтев тужиоца неоснован јер је одређивање притвора уз претходно расписивање потернице узроковано понашањем самог тужиоца. Исти је знао да се против њега води кривични поступак, није се одазивао позивима за главни претрес нити је доказао да је за време боравка у Бугарској био у притвору. Против тужиоца, као окривљеног, јесте вођен кривични поступак пред Градским судом кривичног одељења у Софији али тужилац није прибавио и предложио доказе на околност да је био у

притвору те да би то био основ што није могао да се јави на заказане претресе. Осим тога није пријавио промену пребивалишта. Стога је закључено да је кривични суд правилно поступио када је тужиоцу одредио притвор због тога што је тужени избегавао да се одазове позиву, није пријавио промену пребивалишта па је доношење решења о одређивању притвора тужиоцу изнуђено због таквог понашања тужиоца. Тужилац је са супругом и ћерком живео у ... у Београду а био је пријављен на адреси ... али се ту није могао пронаћи ни он ни његова супруга нису обавестили суд да се налази у Бугарској нити је доказао да је био спречен да се одазове позивима за главни претрес стога је тужбени захтев тужиоца одбио као неоснован.

Другостепени суд је у свему прихватио правну аргументацију првостепеног суда и одбио жалбу тужиоца као неосновану.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Тужилац се као окривљени није одазивао редовно позивима, није боравио на пријављеној адреси ..., није могао да буде пронађен на другој адреси, отишао је за Бугарску а да то није никоме јавио па је Окружни суд у Београду по предмету К 2195/06 – Кв 576/07 од 09.03.2007. године одредио притвор тужиоцу као окривљеном а све на основу одредбе члана 142. став 2. тачка 1) ЗКП. С друге стране, тужилац није доказао да је у Бугарској био у притвору те да би тиме био онемогућен да се јави на позиве за главни претрес или да јави да је онемогућен да присуствује главном претресу. Из свега тога произлази да је тужилац сам са својим понашањем скривио одређивање притвора од стране Окружног суда у Београду (касније Вишег суда у Београду), те да сходно томе се не може сматрати да постоји узрочно-последична веза између рада државног органа и штете коју је тужилац претрпео због лишења слободе. Свако лице је дужно да се одазива позиву суда. У случају спречености дужан је да обавести суд о разлозима спречености одазивања позиву што у овом случају тужилац није учинио, а није се ни налазио на пријављеној адреси, нити му је позив могао бити уручен на месту где има фиктивно пребивалиште. У таквим случајевима, лице које је скривило одређивање притвора, не може имати правни основ за накнаду штете због лишења слободе па је правилно одлучено када је тужбени захтев тужиоца одбијен као неоснован.

Наводима ревизије не доводи се у сумњу правилност побијане одлуке, а ово из разлога што се не може прихватити ревизијски навод да се право на накнаду штете за лица неосновано лишена слободе везује за исход кривичног поступка, те да је у овом случају реч о посебном облику објективне одговорности који се заснива на ризику од неоснованог покретања кривичног поступка. Ово из разлога што само покретање кривичног поступка не може бити основ за накнаду штете, према важећим законским прописима. Неосновано лишење слободе може бити основ за накнаду нематеријалне штете а и у случају ако лице које је неосновано лишено слободе није скривило то лишавање слободе. У овом случају, тужилац то јесте учинио јер се није уредно одазивао позиву нити је пријавио промену пребивалишта, па се стога не може позивати на законске одредбе везано за могућност накнаде штете у случају лишења слободе, јер се у овом случају не ради о неоснованом лишењу слободе јер је лишење слободе – одређивање притвора исходовано самим понашањем тужиоца у току вођења кривичног поступка.

Правилна је и одлука суда о трошковима поступка.

На основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић